

"Demana una conferència catalana"

L'abat de Montserrat, Sebastià Maria Bardolet, parla del monestir com el lloc de confluència de diverses formes d'entendre la fe i de la necessitat que es reconegui una autonomia als bisbes catalans "com a mostra de respecte a la nostra identitat"

MARC VILA

"N'hi ha molts que pugen a Montserrat com a turistes i en baixen com a pelegrins. Fariem un bon disbarat, si ens poséssim a triar."

Després de deu anys, encara penseu que no voleu ser abat?

—Una cosa és voler-ho ser espontàniament i lliurement, i una altra que la comunitat t'ho demani i hagi de complir amb la teva missió fins al moment que la comunitat, o jo mateix, vegi que ja no se'm demana aquest servei. Jo, per mi mateix, no hauria estat mai abat.

—No hi ha una contradicció entre la vivència espiritual íntima que necessiten els monjos i la gernació de devots populars que corren per Montserrat cada dia?

—És un dels reptes interessants i bonics que tenim. Montserrat no pot posar un cartell a la porta que digui: aquí, només s'hi admeten cristians compromesos i cristocèntrics, o només s'hi accepten devots de la Mare de Déu. No. Em penso que una de les missions boniques de Montserrat és d'acollir tothom, encara que aquesta idea tingui les seves exigències i dificultats.

—La fe popular i la teologia no han estat mai bons companys de viatge...

—Mira, jo, a vegades, quedo extasiat davant certes manifestacions simplicíssimes de fe de la bona gent que ve a Montserrat i penso: això té valor o no té valor? Això, on ho posaries, en una gradació de valors? La veritat és que no en sé la resposta, perquè mai no saps què hi ha al fons del cor de l'home. Em penso que això només ho hauria de valorar Déu. Jo respecto la persona que només ve a Montserrat a posar-hi un llançol i se'n va de seguida, però crec que nosaltres tenim l'obligació de dir-li, amb tota delicadesa, que el seu gest és molt bonic, però que hi ha més; que amb aquell acte honora la figura de Maria i hem de demanar-li si la coneix, aquesta figura.

—Diffícilment us diran que no.

—T'has entretingut mai a veure què en diu l'evangeli, de la figura de Maria? Si ressegueixes tots els llocs de l'evangeli en què es parla de Maria, en treus la conseqüència que la seva figura no té res a veure amb la figura sentimental i màgica que potser ens hem imaginat i que ens ha transmès la devoció d'unes altres èpoques. Si ens endinsem en la figura que ens mostra l'evangeli de la mare de Jesús, amb totes les seves reaccions, la seva delicadesa, la seva disponibi-

litat, la implicació en el drama del Calvari i en l'església naixent, se'ns apareix molt més completa i, per tant, no em faria gens de por aquesta devoció.

—*Individualment potser es pot aconseguir, però què es pot fer quan puja el Barça a ofrenar a la Mare de Déu l'última copa? Té gens de sentit que la Mare de Déu rebí copes i trofeus esportius? En aquests casos demanen que els monjos surtin al balcó i us hi impliquen.*

—Hem de separar les coses. De primer cal demanar a aquests senyors què significa per a ells venir a Montserrat. Si és simplement una manera pública de celebrar la seva victòria, jo els diria que potser no cal venir a Montserrat; potser amb la plaça de Sant Jaume n'hi ha prou. Però jo no m'atreuria mai a condemnar en rodó una manifestació així, perquè sempre hi ha qui fa una manifestació, si vols mínima, de veneració a la Mare de Déu. Em consta que entre els mateixos jugadors hi ha un sentiment d'acció de gràcies. Ara, em penso que allò que hem de fer és saber orientar totes aquestes expressions, i no fer segons què. Per això ja no se surt al balcó i es proposa algun acte a la basílica, més adequat a la circumstància.

—*És a dir que, a Montserrat, no hi cap tot...*

—No crec que sigui necessari pujar aquí per fer només una exhibició. Però passa que, a Montserrat, s'hi barregen —costa molt de destriar— molts sentiments, i ho hem de tenir en compte. Montserrat no és tan solament un centre de devoció mariana, ni tan solament un monestir: és un lloc representatiu de la vida catalana i, per tant, no en queda exclosa per principi la faceta esportiva. Em penso que no seria bo de dir que, aquí, només hi vénen els purs, els qui vénen a resar i ningú més. Montserrat, tothom se'l sent propi, i nosaltres en som, només, els administradors. I com a tals intentem d'orientar tots aquests sentiments del nostre poble. Mentre endevinis que hi ha algun valor positiu, que no desdigni d'aquest lloc, no s'ha de trencar mai la canya esquerdada. N'hi ha molts que puguen a Montserrat com a turistes i en baixen com a pelegrins. Fariem un bon disbarat, si ens poséssim a triar.

—*La idea em sembla molt lloable, però aquí teniu 2,5 milions de turistes l'any.*

—Nosaltres no som ningú per dir que Montserrat és estrictament per als qui hi vénen a resar. Potser aquells, als quals a primer cop d'ull voldries tancar la porta pel seu aspecte extern, són els qui acaben resant més sincerament. És bo de plantejar-s'ho, perquè t'ajuda a ser més sensible a maneres diferents i a rumiar què més podries fer per ells.

—*Parlant d'esports, deveu ser del Barça, oi?*

—No. A vegades bromejant responc que sóc del Torelló, l'equip del meu poble d'origen, que es porta prou dignament en la seva categoria. Durant les festes del centenari del Barça, un dels veterans em va dir: "Pare abat, pregui a la Mare de Déu per la nostra victòria". Jo vaig contestar-li: "Si haig de pregar a la Mare de Déu no és per fer que guanyi el Barça, haig de resar perquè guanyi tothom". Ja sé que no és una resposta gaire "esportiva", ni potser "diplomàtica", però em sembla que, al cel, no hi entenen, de futbol.

—*Avui, quina és la vostra principal preocupació?*

—Saber la manera com Montserrat ha de respondre a cada una d'aquestes realitats i a cada un dels signes que ens arriben de la nostra societat. No és fàcil. Per això hem considerat que era bo de tenir un consell as-

"Em penso que la societat catalana ha de poder tenir dins la seva església una repercussió de la seva identitat. Una altra cosa és la forma jurídica i canònica que s'adopti però convindria una certa autonomia."

MARC VILA

essor de gent de fora que ens conegui, a nosaltres, i que conegui l'exterior, amb la idea que ens ajudin a programar i a decidir.

—*Montserrat ha de continuar obrint camins en la renovació de l'església?*

—Depèn de què hi entenguis, per obrir camins. Si vols dir anar al davant, jo em penso que no tenim aquesta missió, malgrat que per la confiança que la gent té en Montserrat el que es faci aquí tingui la seva repercussió. Si hem d'anar al davant, hem d'anar-hi amb fidelitat i amb profunditat, però les línies executives de la nostra església són responsabilitat i feina dels nostres bisbes. La col·laboració de Montserrat ha de ser la de treballar amb l'església interdiocesana, tant si és fent de vagó segon com de vagó de la cua.

—*Però l'actitud dels bisbes, que molts defineixen de*

"A Montserrat, s'hi barregen molts sentiments. Montserrat no és tan sols un centre de devoció mariana, ni tan sols un monestir: és un lloc representatiu de la vida catalana."

"Montserrat ha de saber respondre a cada un dels signes que ens arriben de la nostra societat."

"no fer", ha creat desencís entre els feligresos que busquen més respostes.

—Aquesta és una qüestió delicada i jo haig de ser molt respectuós. Cal deixar ben clar que els bisbes són els bisbes i són ells qui Déu, amb la seva providència, ha posat al davant de cada una de les nostres diòcesis.

—*De tota manera, des del concili de la Tarraconense, hi ha un desencís, no m'ho negareu?*

—Sí, sembla que és veritat, però jo no n'atribuiria la culpa, o tota la culpa, als nostres bisbes, de cap manera. Els qui formem l'Església hauríem de ser més coratjosos, hauríem de creure més en l'Esperit Sant, hauríem de saber escoltar més i hauríem de tenir més confiança en l'home. I quant al desencís, és un fet que em penso que és resultat de moltes coses i de moltes situacions actuals. També voldria dir que, a vegades, potser en fem un gra massa. A base de dir que estem desencisats, quan hauríem de posar tot l'interès i tot l'optimisme a treballar i a superar el que ens vingui. Jo crec que tot el procés del concili, la preparació, la realització i el que passà després és històricament un fet interessantíssim, i estic contra els qui diuen que no va servir de res: va servir per calibrar el moment, i la majoria de diòcesis hi treballa i es fan coses molt ben fetes, però no ens enganyem: el treball a l'església no és de foguerada, és lent i anònim. Tot això donarà el seu fruit; creiem en la gràcia de l'Esperit. D'una altra banda, és massa fàcil, això de viure dintre l'església sense sentir-se església. Malament

aquell qui diu: aneu fent, que jo ja aniré criticant. Cal que tothom hi participi, cadascú des de la seva responsabilitat.

—*En aquesta situació, creieu que serviria de res tenir una conferència episcopal catalana?*

—Potser alguns dels qui la demanen només ho fan purament per una qüestió nacionalista i sociopolítica, però jo també demanaria una conferència episcopal catalana. L'església, si no s'arrela en una societat, no la pot servir bé i, per tant, l'església ha de poder conèixer i palpar la societat que ha de servir. Em penso que la societat catalana ha de poder tenir dins la seva església una repercussió de la seva identitat. Això és molt clar. Una altra cosa és la fórmula jurídica i canònica que s'adopti, però convindria una certa auto-

MARC VILA

"Montserrat tothom se'l sent propi, i nosaltres en som els administradors. Mentre endevinis que hi ha algun valor positiu, que no desdigni d'aquest lloc, no s'ha de trencar mai la canya esquerdada."

mia dels bisbes de Catalunya, perquè l'ambient, la realitat social, la comunitat eclesiàstica, la llengua, els valors que tenim com a nació són diferents, són propis de la nostra identitat. Això no vol dir que hagi d'haver-hi enfrontaments i enenistats amb les altres conferències episcopals. La conferència episcopal catalana seria una mostra de respecte a la nostra identitat.

—*Us hi trobeu còmode, amb la identificació que es fa entre Montserrat i nacionalisme?*

—Si per nacionalisme entenem una cosa pròpia d'un partit concret —interpretació que no m'agrada—, no. Si la pregunta es refereix al catalanisme, sí.

—*En un moment donat, Montserrat féu un treball molt intens i una gran aportació a la cultura catalana, i sembla que aquesta dedicació s'ha frenat i que Montserrat ja no té el paper que tenia.*

—Sí, és possible, però això no és només qüestió de voluntat, també hi juguen les circumstàncies. En la història del Monestir hi ha hagut moments d'una influència mínima en la societat i moments de més presència. En aquests moments, dins la nostra precarietat, perquè tenim molta gent gran a la qual no podem exigir més, provem de continuar fent aquesta tasca de donar al nostre poble allò que espera de nosaltres. Ens devem, també, a aquesta realitat. I em penso, humilment, que no s'ha pas descurat aquest servei cultural a la nostra societat.

—*No podeu, doncs, fer-hi més?*

—Sempre es pot fer més, però hi ha mancances de moltes coses, evidentment, malgrat que hi ha aspectes que ocupen el nostre interès,

com l'estudi i la investigació, les publicacions, l'escolania, el professorat, i no cal dir-ho, tot allò que comporta l'atenció al santuari. Hi ha molts fronts oberts i no els podem atendre tal com voldríem. Aquí, hi ve molta gent, i no ens sap greu que ens demanin molt.

—*Entre les mancances hi ha la de les vocacions: no us preocupa el futur?*

—Ens falten monjos joves, però la vida va i ve. Els qui som aquí hem sentit una vocació, i això no es pot forçar. Si Déu ens envia molts joves, li'n donarem gràcies, i si no en vénen tants, ja s'hi trobarà una solució. No ens ha de preocupar tant. Hem de viure amb l'esperança i la serenitat que ens dona la plenitud.

Antoni Sella